Haloo, kuuluuko? Anu vanhassa ruotsalaisessa puhelinkopissa.

Kuvamuistoja pohjoismaiselta nuorisoleiriltä 3.-9.8.2009. Kuvat: Marianne Mielityinen

Aina on tilaa vielä yhdelle...

Pötköttelyä ohjelman lomassa.

Marianne ja ystävän kädenojennus Taalainmaalaisen puuhevosen selässä.

Dalhallin ulkoilmakonserttipaikka.

Kypärät päähän ja kelkkamäkeen!

Ohjelmassa pallojuoksua parin kanssa.

TUNTOSARVI

Nro 9 ◆ Syyskuu 2009

Suomen Kuurosokeat ry

Soitinrakennus on yksi Aatun monista harrastuksista

Toimintakeskuksen piharemontti valmistui

Sisältö

Pääkirjoitus.....3
Soitinrakennus on yksi Aatun monista harrastuksista.....4
Viisi kysymystä.....5
Ruotsin liittovaltuuston kokouksessa.....6
FSDB 50 vuotta.....7
Kuurosokeiden kuulumisia Nicaraguasta ja Etelä-Afrikasta....8
Suomalaiset matkalla Ugandaan..9
Toimintakeskuksen piharemontti valmis.....11
Jaapekka tuli miehen ikään.....12
Aisti kuvailu.....13
Uusi talousjohtaja esittäytyy.....14
Perhekurssilta vertaistukea koko perheelle.....15
Pohjoismainen nuorisoleiri.....18
Kuvamuistoja pohjoismaiselta nuorisoleiriltä.....20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 22.10. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 2.10.

Kannen kuvassa **Aatos Ahonen** esittelee rakenteilla olevaa sähkökitaraansa. Kuva: **Tuija Wetterstrand**.

Tiedote: Apuvälinemessut

APUVÄLINE
HYVINVOINTI & KOTI

Apuvälinemessut järjestetään tänä vuonna 5. - 7.11.2009 Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa. **Suomen Kuurosokeat on mukana osastolla 310**. Lippuja tapahtumaan saa tiedotuksesta.

Apuväline-messut on vuosien varrella kasvanut alan ammattilaisten ja asiakkaiden merkittävimmäksi kohtaamispaikaksi. Uudistunut Apuväline 09 on saanut rinnalleen Koti 09 ja Hyvinvointi 09 -messut, jotka yhdessä esittelevät monipuolisesti vammaisten ja vanhusten elämänlaatua parantavia tuotteita ja palveluja.

TUNTOSARVI 35. vuosikerta, **ISSN** 0358-2280, **Julkaisija**: Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto**: Tuija Wetterstrand, **Toimitus**: Päätoimittaja, tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. (09) 54953521, matkap. 040 7532026, tekstip. (09) 54953526, faksi (09) 54953517, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto**: Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). Hinta: Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteenä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselsprötet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset**: Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. (09) 5495 350, tekstip. (09) 5495 3526, faksi (09) 5495 3517, s-posti: kuurosokeat@ kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka**: Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internetsivuilla **www.kuurosokeat.fi**. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Uusi kuurosokeuden määritelmä korostaa yhteiskunnan vastuuta yksilöstä

Kuurosokeuden uusi pohjoismainen määritelmä on nyt kokonaisuudessaan valmis. Varsinainen lyhyt määritelmä ja siihen liittyvät selvennykset valmistuivat ensin, nyt viimeisimpänä on valmistunut kaksi itsenäistä asiakirjaa, joissa kuvataan tarkemmin kuurosokeuden/kuulonäkövammaisuuden tyypillisiä piirteitä ja tämänhetkistä ryhmää. Määritelmä ja siihen liittyvät tekstit ovat luettavissa yhdistyksen www-sivuilta kohdasta Tietoa kuurosokeudesta.

Määritelmässä lähdetään siitä, että kuurosokeus/kuulonäkövammaisuus on toimintarajoite, jota ei aina voi määritellä pelkästään lääketieteellisin kriteerein. On otettava huomioon kuurosokeuden/kuulonäkövammaisuuden vaikutukset arkielämän perustoimintoihin – kommunikointiin, tiedonsaantiin ja liikkumiseen. Määrittelyssä on siksi käytettävä monialaista asiantuntijayhteistyötä. Kuulo- ja näkövamman yhteisvaikutuksen merkitys on suurempi kuin niiden summa. Kuulonäkövammainen ei voi kompensoida kuulon puuttumista näöllä eikä näön puuttumista kuulolla.

Ensimmäinen yhteispohjoismainen kuurosokeuden määritelmä julkaistiin vuonna 1980. Vajaassa kolmessakymmenessä vuodessa ihmisnäkemys ja vammaispolitiikka ovat muuttuneet ja YK:n vammaisten ihmisoikeussopimus on valmistunut. Siksi määritelmää täytyi tarkistaa. Uudella yhteispohjoismaisella määritelmällä on merkitystä myös koko maailman kuurosokeiden/kuulonäkövammaisten henkilöiden tunnistamisen ja elinolojen parantamisen tiellä.

Kuurosokeus/kuulonäkövammaisuus ei määrity vain yksilön kautta. Yhteiskunta pitää rakentaa niin, että kaikki yksilöt tulevat siinä toimeen. Esteetön ympäristö mahdollistaa osallistumisen ja vähentää toimintarajoitteiden vaikutusta. Tavoitteena on tasa-arvoisuuteen kehittyvä yhteiskunta. Yhteiskuntaa, ympäristöä ja palveluja rakennettaessa tarvitaan erityistä tietotaitoa kuurosokeudesta/kuulonäkövammaisuudesta – sekä teoreettisia että käytännön taitoja.

Hyvää syksyä toivottaen!
Ritva Rouvinen
aluepäällikkö■

Soitinrakennus on yksi Aatun monista harrastuksista

Teksti ja kuva: Tuija Wetterstrand

Aatos Ahosen eli tuttavallisemmin **Aatun** lista omista harrastuksistaan on hengästyttävän pitkä: ”soitinrakennus, soittaminen, perhonsidonta, kalastus, lukeminen, vaeltaminen ja maalaaminen, pääasiassa muotokuvamaalaus.” Tässä jutussa keskitytään yhteen niistä eli soitinrakennukseen ja sivutaan hieman myös soittamista.

Nykyisin Rovaniemellä asuva Aatu on Karjalan poikia, kotoisin Lieksasta. Ensimmäisen soittimensa, urut, Aatu hankki vuonna 1973 ollessaan 12-vuotias. Rahat hän keräsi kokoon maatalon heinätöistä saamistaan ansioista. Soitonopetusta Aatu ei saanut, vaan opetteli itse lukemaan nuoteista. ”Enää nuottien lukeminen ei onnistu, putki on liian kapea”, Aatu harmittelee kaventunutta näkökenttäänsä. Nuorena miehenä urut vaihtuivat bassoon ja Aatu kiersi bändinsä kanssa soittamassa lähiseutujen tanssilavoilla ja ravintoloissa. Myöhemmin basso vaihtui vielä kitaraan, jonka soittamiseen Aatu nykyään panostaa eniten.

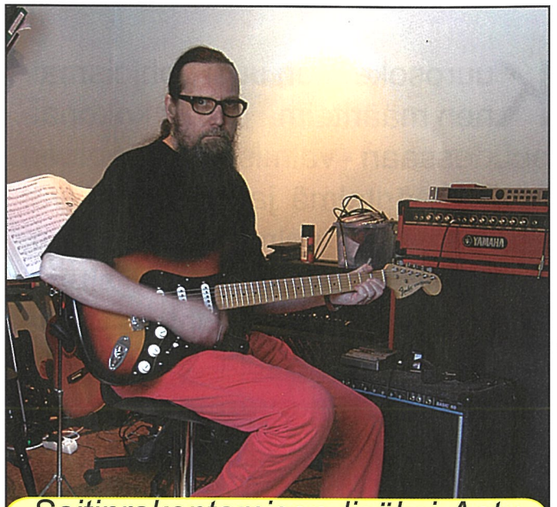

Soitinrakentamisen lisäksi Aatu harrastaa myös kitaransoittoa.

Ammatiltaan Aatos Ahonen on Lapin yliopistosta vuonna 1999 valmistunut muotoilija. Myöhemmin Aatu suoritti vielä viittomakielen ohjaajan tutkinnon Rovala-opistossa. ”Nuorempana mietin, että lähtisin opiskelemaan soitinrakennusta, mutta sitten se jostain syystä jäi.” Muotoilijaksi opiskellessaan Aatu suunnitteli, että olisi rakentanut opinnäytetyönään kitaran. Soitinrakennusharrastuksesta tuli totta kuitenkin vasta siinä vaiheessa, kun perheen kolmesta pojasta vanhin halusi opiskella soittamista. ”Pojalle hankittiin ensin akustinen kitara. Sitten kun sähkökitaran osto tuli ajankohtaisesti, niin mietin, että voisin rakentaa sellaisen itse.”

Aatu kävi tuumasta toimeen. ”Musiikkiliikkeessä kävin piirtämässä kitaran muodon ja netistä löysin hyviä ohjeita.” Tähän mennessä kodin autotalliin rakennetussa verstaassa on valmistunut jo yhteensä kuusi soitinta: neljä kitaraa ja kaksi bassoa. Kolme kitaraa on parhaillaan rakenteilla.

Yhden soittimen tekoon menee aikaa puolisen vuotta. ”Ensin puuta pitää kuivattaa ainakin kolme kuukautta. Sitten menee vielä ainakin kaksi kuukautta, kun kasaan kitaran kaulan, laitan siihen poikittaiset nauhat ja istutan kaulan runkoon kiinni. Erityisesti nauhojen laittaminen on tarkkaa puuhaa, koska kaula kapenee. Millimetrinkin heitto on iso virhe”, Aatu kuvailee.

Kaikki Aatun verstaasta valmistuneet tai valmisteilla olevat soittimet ovat sähkökitaroita tai sähköbassoja. Sähkökitaran rakentaminen on helpompaa kuin akustisen, koska sähkösoittimissa puulajien valinnassa ja kuivattamisen eri vaiheissa ei tarvitse olla läheskään niin tarkkana kuin akustisissa malleissa. Akustisissa soittimissa soittimen runko on ontto ja toimii äänen kaikupohjana. Sähköisissä kielisoittimissa kielten värähtely vahvistetaan ääneksi ulkoisen vahvistimen kautta.

Muusikoiden verkkoyhteisön kautta Aatu kertoo saaneensa hyviä vinkkejä kuten erilaisia kytkentäkaavoja. ”Sähköpuolen koulutus voisi olla tässä hommassa hyvä lisä”, Aatu naurahtaa.

Väinämöisen näköinen mies suunnittelee myös akustisen soittimen rakentamista, mutta ensimmäinen ei tule olemaan kitara. ”Kantele on aikanaan ensimmäinen akustinen soitin, jonka rakennan!” ■

Viisi kysymystä

Koonnut: Aatos Ahonen

1. Missä kaupungissa avattiin 1965 Suomen ensimmäinen pizzeria?
2. Minkä maan historiassa rahayksikkö markka ensimmäisen kerran mainitaan?
3. Mitä tutummaksi tullutta nimeä käytetään mäkimeiramista?
4. Teattereissa esitetään joskus monologia. Montako näyttelijää osallistuu monologiin?
5. Kuka on ensimmäinen suomalainen nainen joka on voittanut kultaa kesäolympialaisissa?

Vastaukset:

1. Lappeenrannassa
2. Englannin
3. Oreganoa
4. Yksi
5. Sylvi Saimo (melonnassa Helsingin kesäolympialaisissa v. 1952)■

Ruotsin liittovaltuuston kokouksessa

Teksti: Tuula Hartikainen

Ruotsin kuurosokeiden yhdistys, FSDB, on muuttunut liittotason organisaatioksi tämän vuoden alusta lähtien. Ensimmäinen liittovaltuuston kokous eli kongressi pidettiin 5. kesäkuuta, FSDB:n 50-vuotisjuhlaa edeltävänä päivänä.

Liitolla on vain muutama työntekijä. Niinpä kuurosokeat itse vastasivat monista järjestelyistä. Kokouksen äänentoistotekniikasta vastasi kuurosokea henkilö. Samoin mikin kantajiksi valittiin kaksi valittua kuurosokeaa henkilöä tulkin avustamina. Suurin osa kokouksen puhujista käveli puheenjohtajapöydän läheisyyteen käyttämään puheenvuoronsa.

Ruotsin kuurosokeiden liitolla on kaksitoista paikallisyhdistystä. Jokaisesta oli edustettuina kaksi äänioikeutettua jäsentä. Nimenhuudon yhteydessä kaikki saivat vihreän kyllä-lipun ja punaisen ei-lipun käteensä mielipiteen ilmaisua ja äänestystä varten. Jokaisen pykälän lopussa kokouksen puheenjohtaja, joka oli ulkopuolinen, eläkkeelle jäänyt vammaisliiton työntekijä, kysyi valtuutettujen mielipidettä lippuäänestyksellä. Pykälä hyväksyttiin esityksen mukaisena kun enemmistö nosti vihreää lippua. Välillä paikalla olleita nauratti, kun muutama pykälä meni peräkkäin läpi ilman puheenvuoroja ja työjärjestyksessä päästiin nopeasti eteenpäin. Kokous käytiin läpi tiukkaan tahtiin välissä muutama tauko.

Esityslista oli tavallaan kuin yhdistelmä kuin meidän syys- ja kevätkokouksien esityslistoista. Pykäliä oli päälle kaksikymmentä. Toimintakertomuksen ja toimintasuunnitelman kohdista valtuutettuja puhuttivat eniten työllistyminen ja esteettömyys sekä tulkkauspalvelun kehittäminen. Myös sääntömuutoskohta, joka käsitteli paikallisyhdistyksen edustajien lukumäärää liittovaltuustossa, herätti kovasti keskustelua. Osa valtuutetuista olisi halunnut, että valtuutettujen määrä määräytyisi jäsenmäärän mukaan niin kuin Suomen Kuurojen liitossakin. Äänestyksen voitti kuitenkin esitys, että jokaisesta paikallisyhdistyksestä on kaksi valtuutettua. Lopuksi todettiin, että tähän asiaan palataan, jos tämä käytäntö ei tunnu palvelevan tarkoitustaan eli tasapuolinen kohtelu kaikille paikallisyhdistyksille ei toteudu toivotulla tavalla.

Kokouksen kulku oli varsin sujuvaa mutta ääntenlasku henkilövaalissa kesti mielestäni yllättävän kauan. Etenkin, kun ottaa huomioon, että äänioikeutettuja oli vain 24 henkilöä. Tosin äänestyslippuun sai laittaa enimmillään kahdeksan nimeä, joten se tietenkin pitkitti ääntenlaskua. Ensin puhuttiin, että vaalitulos julkistetaan seuraavana päivänä. Aivan viime minuuteilla ääntenlaskijat kuitenkin tulivat kokoustilaan joten vaalitulos julkistettiin kokousajan puitteissa. Tuloksen julkistaminen oli aika sekava tilanne ja lukuja jouduttiin kertomaan moneen kertaan. Kolme eniten ääniä saanutta henkilöä pääsi suoraan nelivuotiskaudelle ja viisi seuraavaksi ääniä saanutta henkilöä kahdeksi vuodeksi liiton hallitukseen.■

Liiton puheenjohtajaksi kahdeksi seuraavaksi vuodeksi valittiin **Pontus Degsel** *(ylh. vas). Hallitus piti järjestäytymiskokouksen heti liittovaltuuston kokouksen jälkeen. Se valitsi varapuheenjohtajaksi* **Linda Erikssonin**. *Valitut puheenjohtajat ovat viittomakielisiä. Kuvat:FSDB.*

FSDB 50 vuotta

Teksti: Tuula Hartikainen

Ruotsin kuurosokeiden yhdistys FSDB juhli perustamisensa 50-vuotisjuhlia 6. kesäkuuta. Se on myös Ruotsin kansallispäivä ja tilaisuus aloitettiin juhlavasti kansallislaululla.

Runsaslukuinen juhlayleisö, lähemmäksi 200 vierasta, kuuli aluksi **Lena Kungin** esittämänä historiaosuuden. Se oli hyvin perusteellinen ja kesti lähes kolme tuntia. Lena kävi läpi kaikki puheenjohtajat ja kohokohtia järjestetyistä tapahtumista. PowerPoint-esityksenä näimme kuvia kerrotuista henkilöistä ja tapahtumista. Muistelopuheenvuoron saivat historiakatsauksen lopuksi kaksi viimeisintä puheenjohtajaa, **Stig Olsson** ja **Mona-Britt Broberg**.

Varsinainen pääjuhla alkoi kello viisi illalla onnittelumaljojen kohottamisella ja hurraa-huudoilla. Sen jälkeen oli vuorossa huomionosoituksia ja onnittelupuheita, joista ei meinannut tulla loppua. Illallinen nautittiin puheiden välissä. Illallisen kruunasi valtava suklaakakku, jossa oli kaksi soihtua. Melko hämärässä juhlasalissa se oli todella upea näky. Juhlan lopuksi oli tanssia pienen orkesterin tahdittamana.■

Kuurosokeiden kuulumisia Nicaraguasta ja Etelä-Afrikasta

Teksti ja kuvat: Tuula Hartilainen

Tapasin nicaragualaisen ja etelä-afrikkalaisen kuurosokean Ruotsin kuurosokeiden liiton kesäkuun juhlassa. Menin juttusille, koska olin kiinnostunut kuulemaan heidän elämästään. Juttua alkoikin tulla siihen malliin, että kaivoin repustani lehtiöni ja tussin käteeni kirjoittaakseni keskustelun pääkohtia.

Kuulumisia Nicaraguasta

Mireya Cisne on Nicaraguan kuurosokeiden ensimmäinen puheenjohtaja. Mireya valittiin tehtävään vuonna 2007. Edellisenä vuonna hänet oli jo valittu Latinalaisen Amerikan puheenjohtajaksi. Mireya on ammatiltaan opettaja, joka on sokeutunut ja tullut heikkokuuloiseksi aivokasvaimen takia. Hän on jäänyt leskeksi ja asuu poikansa perheen kanssa.

Nigaraguan yhdistyksen organisoinnissa kuurosokeat ovat saaneet apua juristilta. Mireya kertoi, että heille oli työvoitto saada yhdistys laillisesksi ja lakiin tämän vuoden helmikuussa. Yhdistyksen toimintaa vaikeuttaa rahoituksen puuttuminen. Yhdistyksellä ei ole omaa toimistoa ja apuvälineistä on pulaa. Kirkko antaa ruoka-apua. Suurin osa kuurosokeista asuu kaukana syrjäseuduilla. He saavat apua naapureilta, ystäviltä ja sukulaisilta.

Mireya on saanut kirkolta lahjoituksena pistekirjoituskoneen, mutta pistekirjoituspaperia on kuulemma vaikea saada. Yhdistys on saanut lahjoituksena 50 muovituolia ja leimasimen. Mireya kertoi, että muovituolit ovat hänen kotonaan, koska kuurosokeat kokoontuvat siellä. Kerroin Mireyalle suomalaisesta Abilissäätiöstä, joka jakaa avustuksia kehitysmaiden vammaisjärjestöille. Kehotin Nicaraguan kuurosokeiden yhdistystä hakemaan tukea sieltä esimerkiksi kuurosokeiden tiedonsaantia kehittävälle projektille.

Kuulumisia Etelä-Afrikasta

Philip Dobson on toiminut Etelä-Afrikan kuurosokeiden yhdistyksessä vajaat kuusi vuotta. Hän on ollut myös sokeain koulussa opettajana. En hoksannut kysyä, että toimiiko

Mireya Cisne keskellä, sisko Maritza Cisne (oik) ja tulkki Rocio Stampe.

Philip Dobson keskellä, tulkki Curka Hall (vas) ja Tuula Hartikainen.

Philip vieläkin opettajana. Aivokalvontulehdus vei Philip Dobsonilta kuulon ja jälkitautina hän on menettänyt toisen silmän kokonaan. Tilalla on lasisilmä. Philip kertoi, että kuurosokeustyön pohja on perheen tuen ja hyväksynnän saaminen. Muuten eivät kuurosokean asiat lähde etenemään. Philip Dobson itse on naimisissa ja hänellä on neljä lasta.

Etelä-Afrikka on jaettu yhdeksään alueeseen, joista viidessä on selvitty kuurosokeiden määrää ja tilannetta. Apuvälineet saadaan lahjoituksina. Tulkkikoulutus on 3-vuotinen ja sitä järjestää pieni yhdistys. Tulkinkäytössä ei ole rajoituksia, mutta on eri asia, onko tulkkeja saatavilla. Monesti tulkkina toimii perheenjäsen. Philipin unelmana on saada kuurosokeille oma tulkkikoulutus.

Lopuksi Philip lähetti terveisiä kaikille kuurosokeille: "Nouskaa ylös ja taistelkaa oikeuksistanne!"■

Suomalaiset matkalla Ugandaan

Teksti: Jaakko Evonen

Länsi-Afrikan Ugandassa järjestetään 23. - 27.10.2009 Helen Keller maailmankonferenssi ja Maailman kuurosokeiden liiton WFDB:n yleiskokous. Matkalle on lähdössä myös suomalaisia kuurosokeita. Keskustoimiston kokoushuoneessa järjestettiin kesäkuussa Ugandaan lähtijöille ja muille kiinnostuneille tiedotustilaisuus, missä kerrottiin maan tavoista ja kulttuurishokista. Puhujana oli Ugandan naapurimaasta Keniasta kotoisin oleva **Pamenas Mwova**. Tampereen yliopistossa sosiaalipolitiikkaa opiskelevan 40-vuotiaan

Kuva: Raili Karisaari

Pamenas Mwova kertoi Ugandasta englannin kielellä. Järjestöpäällikkö Heikki Majava ja Stina Ojala kommunikaatiopalveluista käänsivät puheen englannista suomeksi, Mika Leppänen tulkkaa suomalaiselle viittomakielelle.

Kuva: Anita Palo

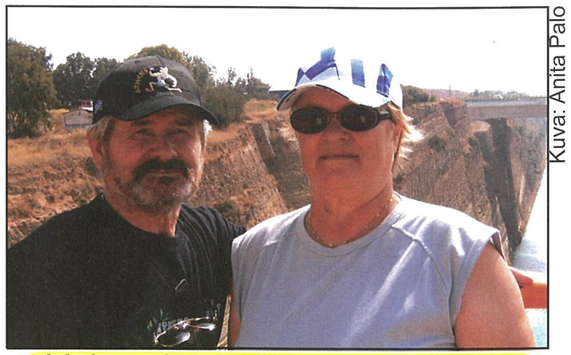

Väinö ja Kaisa Romppanen ovat tottuneita matkailijoita. Tässä pariskunta on kuvattuna Kreikassa syyskuussa 2004. Ugandan matka on Väinölle ja Kaisalle tärkeä, koska he juhlivat samalla avioliittonsa 40-vuotista taivalta.

Pamenaksen mielestä suurimmat erot Ugadan ja Suomen välillä ovat ilmastossa ja paikallisväestössä. Ilmasto on Ugandassa lämmin ja paikallisten ihmisten kanssa on helppo tulla toimeen. Suomalaisiin tutustuminen vie hieman enemmän aikaa. Pamenas sanoi, että Ugandan vitsaus on malaria, johon on ehdottomasti otettava lääkitys. Villieläimiä ei sen sijaan tarvitse pelätä, sillä ne elävät enimmäkseen kansallispuistoissa ja eläintarhoissa. Ugandan kuurosokeiden yhdistyksen jäsenmäärää Pamenas ei osannut arvioida, mutta kaikkiaan maassa on noin 4-5 miljoonaa kuuroa.

Tilaisuudessa olivat mukana myös järjestöavustaja **Sanna Tuomaala** ja **Väinö Romppanen**. Sanna kertoo odottavansa matkaa innolla, mutta hän myöntää lentämisen jännittävän. Matka on hänelle harvinainen tilaisuus. Tuomaalan mielessä ovat muun muassa Ugandan erilainen kulttuuri, maisemat, eläimistö sekä kieli. Tiedotustilaisuus oli hänelle tärkeä, sillä tarkistettavia asioita, kuten viisumi ja matkakustannukset, on paljon. Mahdollisuus vaihtaa suoraan paikalliseen valuuttaan helpottaa rahankäyttöä ja selkeyttää hintojen vertailua euroon.

Romppasen mielestä matkalle lähteminen tuntui hyvältä ajatukselta, sillä hän on kiertänyt maailmaa jo ennestään paljon vaimonsa **Kaisan** kanssa. Ugandan matka on samalla parin 40-vuotishäämatka. Romppanen toivoo tutustuvansa matkan aikana uusiin ihmisiin ja näkevänsä paikallista kulttuuria. Muiden kuurosokeiden tapaaminen on hänen mielestään myös tärkeä asia. Hän toivoo konferenssin antavan paljon elämyksiä kuurosokeille. ■

Toimintakeskuksen piharemontti valmis

Kuvat: Pentti Pietiläinen ja Risto Salmela

Ylh. vas. Piharemontin ensimmäinen työmaakokous 12.6. Kuvassa Pirkanmaan leijonia ja johtaja Risto Hoikkanen. Ylh. oik. Leijonien kokoama talkooporukka purki vanhan pihakiveyksen lauantaina 13. 6. Työssä mukana Leijonien puuhanainen Marjo Kiviranta (vas) ja entinen johtaja Kirsti Tamminen.

Ylh. vas. Talkooviikonlopun jälkeen pihan valtasivat ammattimiehet järeine koneineen. Rauno Koskinen ihmettelee asfalttijyrää. Ylh. oik. Piharemontin valmistuttua järjestettiin elokuun 4. päivä asukkaille yhteinen tiedotus- ja tutustumistilaisuus uudistuneeseen piha-alueeseen.

Ylh. vas. Tasainen asfaltti ja selkeä väritys helpottavat liikkumista. Ylh. oik. Risto Hoikkanen istuttaa maamerkkinä toimivan mustaherukkapensaan pihatien varrelle, Hilkka Hyötylä ja Pentti Pietiläinen tarkkailevat vierestä.

Jaapekka tuli miehen ikään

Teksti: Pekka Jaakola

Täytin 50 vuotta heinäkuun 25. päivä. Ajattelin kertoa teille lukijat merkkipäivieni herättämistä mietteistä niin ennen kuin jälkeen juhlan.

Jännitin pitkään, että minkälaista on täyttää 50 vuotta. Monet tuttavani vinoilivat, että nyt sinäkin Pekka tulet miehen ikään. Minä siitä jännittämään, että minkälaista se sitten on. Rauhoitunkohan minä yhtään? Nyt voin kertoa, että ei se 50 tunnu sen kummemmalta kuin 49. Erona on vain se, että juhlat ovat nyt ohi. Juhlia jännitin kuin lapsi jouluaattoa. Mietin, että mitähän saan lahjaksi. Ja tulihan sitä kaikenlaista. Juhlat menivät ihan kivasti. Suurin osa vieraista oli sukulaisia, mutta olipa jokunen entinen koulukaverinikin eksynyt joukkoon juhlimaan.

Ohjelmaakin oli, runonlausuntaa ja laulua ja taisi siellä olla juhlapuhekin. Mikrofonia ei ollut ja puhujan ääni oli aika hiljainen, joten juhlakalu ei valitettavasti saanut selvää, että kuinka paljon häntä kehuttiin.

Kortteja ja lahjoja tuli jo etukäteen ja taisi niitä tulla vielä jälkikäteen. Vieraitakin kävi vielä viikko syntymäpäivien jälkeen ja myöhemmin elokuussa juotiin synttärikahvit työpaikalla.

Pekka Jaakola sai yhdistykseltä kunniakirjan viime vuoden syyskokouksessa Seinäjoella, minkä johdosta toiminnanjohtaja Kai Leinonen onnittelee häntä. Kuva: Raili Karisaari.

Nyt minun sitten pitäisi olla miehen iässä, mitä se sitten tarkoittaakin. Eipä tuo liene luonnettani muuttanut suuntaan tai toiseen, ellei se tee sitä sitten pikkuhiljaa. Ajattelen kuitenkin, että nyt juhlat on juhlittu, eikä toisia vastaavia tule. En usko, että täytän 100 vuotta. Mutta vaikka täyttäisinkin, niin ne juhlat ovat erilaiset.

Haluaisin vielä kiittää kaikkia syntymäpäivieni muistamisesta. Reetua lainatakseni olen viisikymppinen ja takana on luja putki rilluvuosien. Sitä en tiedä mitä on edessä, mutta toivottavasti nyt kuitenkin vähän rauhallisempaa aikaa kohti seesteisiä vanhuudenpäiviä. ■

Aisti kuvailu

Teksti: Raili Karisaari. Kuva: Anita Palo

Aisti kuvailu -teos syntyi **Riitta Lahtisen**, **Merja Lahtisen** ja **Russ Palmerin** vuosia kestäneen tutkimuksen, kokeilun ja yhteistyön tuloksena. Teoksen kirjoittajat ovat kaikki ns. pitkän linjan asiantuntijoita. Russ Palmerilla on näkö- ja kuulovammaisena henkilönä omakohtaisia kokemuksia ja näkemyksiä kuvailun vastaanottamisesta, Riitta ja Merja Lahtinen ovat perehtyneet kuvailuun tutkimuksen ja opetustyön kautta. Kirjoittajien mukaan Aisti kuvailu on ensimmäinen kuvailua käsittelevä oppikirja Suomessa.

Jyväskyläläinen erityisopettaja Merja Lahtinen on kieli- ja hahmotushäiriöisten sekä näkövammaisten lasten ja nuorten opettajana kokenut, kuinka kuvailun käyttö tukee oppimista ja auttaa ympäristön ja tilanteiden hahmottamista. Riitta Lahtinen ja Russ Palmer ovat parinkymmenen vuoden ajan keränneet tietoa muilta kuurosokeilta ja työntekijöiltä sekä yhteisessä arjessaan kokeilleet ja kehittäneet eri menetelmiä kuvailun tuottamiseen ja vastaanottamiseen.

Aisti kuvailu -teos tarkastelee kuvailun eri menetelmiä, mahdollisuuksia ja käyttöä arjen tilanteissa erityisesti näkövammaisen ja kuurosokean näkökulmasta. Teos on kirjoitettu sekä kuvailijan että vastaanottajan näkökulmasta. Tekstiin on koottu yksityisten henkilöiden kommentteja ja kokemuksia aidoista kuvailutilanteista. Kirjan ulkoasu on selkeä ja helposti hahmotettava: mm. esimerkit ja tehtävät erottuvat vasemmassa reunassa olevien eriväristen pisterivistöjen avulla. Kuvien taustana on selkeästi rajattu vihreä alue.

Aisti kuvailu kirjan kirjoittajat Riitta Lahtinen (vas), Russ Palmer ja Merja Lahtinen kukitettiin kirjan julkistamistilaisuudessa Jyväskylässä.

Omakustanteena julkaistu kirja julkistettiin 21. elokuuta 2009 Jyväskylässä Näkövammaisten koululla. Kirjasta on tällä hetkellä saatavana ainoastaan isokirjoituspainos, myöhemmin siitä tehdään Daisy-äänikirja sekä pisteversio. Kirjaa voi tilata sähköpostitse tekijöiltä osoitteesta: riitta.lahtinen@kolumbus.fi. Hinta on 30 euroa + lähetyskulut. ■

Uusi talousjohtaja esittäytyy

Teksti ja kuva: Raili Karisaari

Uusi talousjohtaja **Pirkko Lieko** aloitti syyskuun alussa työt Suomen Kuurosokeat ry:ssä **Marjaana Sjöholmin** jäädessä pois yhdistyksen palveluksesta.

Pirkko Lieko, 55, on kotoisin Pohjanmaalta, Ylivieskasta, mutta asuu tällä hetkellä perheineen Kirkkonummella, omakotitalossa metsän keskellä. Perheeseen kuuluvat Pirkon lisäksi hänen aviomiehensä, 26-vuotias poika ja iso koira. Pirkolla on monipuolinen koulutus terveys- ja liiketalouden alalta ja lisäksi laajaa työkokemusta terveys- ja sosiaalialalta, järjestötoiminnasta sekä rahatalouden hoidosta.

Edelliseen työpaikkaansa Näkövammaisten Keskusliittoon Pirkko siirtyi vuonna 2000, eli siinä vaiheessa kun liristä alettiin suunnitella. ”Oli mielenkiintoista olla mukana talon rahoitussuunnittelussa. Uudet haastavat tehtävät pitivät minua NKL:ssä kaikkiaan 9 vuotta”, Pirkko kertoo.

Vaikka kuurosokeus on Pirkolle aivan uutta, hän uskoo, että on kuitenkin monia asioita, joihin voi soveltaa kokemustaan näkövammaispuolelta. ”Tulevaisuutta ajatellen täälläkin on tarve uudistua, siitä kertoo mm. organisaatiouudistus, joka on juuri toteutumisvaiheessa.” Tulevaisuuden haasteista suurimmat liittyvät Pirkon mukaan yhdistyksen toiminnan rahoittamiseen.

Pirkko Lieko on keskimittainen ja solakkavartaloinen. Hänellä on vaaleat puolipitkät hiukset ja hän käyttää silmälaseja.

Pirkko on huolestunut uutisista, joita saamme lukea RAY:n avustusten pienenemisestä ja Kelan kuntoutusmäärärahojen leikkauksista. ”Nämä tulevat vaikuttamaan lähivuosina tuntuvasti myös tämän järjestön toimintaan. Mistä saadaan korvaava rahoitus RAY:n avustuksen supistuessa ja kustannustason noustessa?”

Miltä tuntuu astua uusiin tehtäviin? ”Nyt aluksi tuntuu siltä, että paineet on aika kovat, mutta uskon, että ne helpottavat kunhan vastuut selkiytyvät ja pääsen kunnolla sisälle työhön”, Pirkko arvioi.

Yhdistyksen toimintaan, toimipisteisiin ja kuurosokeiden käyttämiin kommunikointitapoihin tutustuminen ovat ensimmäisiä tavoitteita.

Asiakkaille ja henkilökunnalle Pirkko esittää toivomuksen: ”Toivon, että otatte rohkeasti minuun yhteyttä ja annatte palautetta. Yhteistyöllä pääsemme parhaisiin tuloksiin.”■

Perhekurssilta vertaistukea koko perheelle

Teksti ja kuvat: Tuula Hartikainen

Kesäkuun alussa oli Ähtärissä perhekurssi, johon osallistui 7 perhettä. Majoituimme Mesikämmenhotelliin. Ohjelmaa oli monipuolisesti kaikenikäisille. Lapsille ohjelmaa järjesti **Mika Tikkanen** kuuden viittomakielen ohjaajaopiskelijan voimin. Lapset tykkäsivät etenkin hotellin kylpylästä. Lisäksi kävimme kaikki viereisessä Ähtärin eläinpuistossa, missä muutama tunti kului todella nopeasti. Etenkin kolmen karhunpennun painiskelu ja telmiminen oli kiinnostavaa katsottavaa. Omassa aitauksessaan veteli uroskarhu päiväuniaan omassa rauhassaan.

It-asiantuntija **Rauno Jäntti** kävi kertomassa kurssilaisille tietokoneista. Myös lapset olivat alussa mukana kuuntelemassa. Rane esitti lapsille toiveen, että vanhempien koneet pitää jättää rauhaan, ettei vanhemmille tule ongelmia koneen käytössä.

Vertaistukea vanhemmille

Monien kuurosokeiden tuntema psykoterapeutti **Leena Hassinen** oli yhtenä vetäjänä mukana perhekurssilla. Hän veti keskusteluja vanhemmille kahtena päivänä, kolmessa eri osiossa. Teemat liittyivät lasten kasvatukseen ja perheen jaksamiseen.

Perheiltä oli etukäteen pyydetty aiheita keskustelun pohjaksi. Niistä Leena oli koonnut alustuksensa.

Perhekurssin vetäjät. Keskellä Leena Hassinen takanaan aluesihteerit Hilkka Kälkäinen (vas) ja Inga Lassfolk-Herler sekä Mika Tikkanen.

Välillä tehtiin ryhmätöitä ja sitten kokoonnuttiin yhteen keskustelemaan ja kuulemaan toistemme ajatuksia.

Yksi ryhmätyön aihe liittyi arvomaailmaan. Mitä arvoja haluamme siirtää lapsillemme? Seuraavia arvoja nousi esille ryhmissä: sääntöjen, rajojen ja lupausten noudattaminen, vastuun kantaminen, toisten huomioiminen ja perinteiden siirtäminen. Keskustelu oli vilkasta ja jopa vinkkejä annettiin toisillemme. Elävästä elämästä kerrotut esimerkit monine sattumuksineen lähensivät Leenan alustuksia. Ne toivat myös yhteisiin keskusteluihimme mukavan lisämausteen ja avoimuutta. Minulle henkilökohtaisesti oli lohdullista kuulla, että meillä kuulonäkövammaisilla vanhemmilla on monia samankaltaisia tilanteita ratkottavana lastemme suhteen. Uskon monen vanhemman saaneen perhekurssilta voimia arjen keskelle ja ajatuksia, joita voi soveltaa oman perheen kuvioihin.

Leena kehotti meitä vanhempia myös pitämään huolta omasta hyvinvoinnistamme. Leena kertoi, että kehon hyvinvointiin voimme vaikuttaa itse melko paljon. Kehon hyvinvointia edistää riittävä unen määrä ja liikunta sekä monipuolinen ruoka. Kehon säännöllisiä rentouttamisharjoituksia ei pidä myöskään unohtaa. Omaan mieleemme ja ajatuksiimme emme voi vaikuttaaa niin helposti. Jos psyykkinen pahoinvointi lisääntyy ja pitkittyy, on hyvä kääntyä ammattiauttajan puoleen.

Ajatuksia ja kokemuksia kurssilta

Simo Siivosen perhe Pyhärannasta oli ensimmäistä kertaa perhekurssilla. Simon lisäksi kurssilla oli **Anne**-vaimo ja **Eveliina**-tytär. Isä-Simon mielestä kurssi oli niin tiivis, että yksi lisäpäivä olisi ollut tarpeen. ”Lapset ovat lapsia, mikä meidän vanhempien täytyy ottaa huomioon kasvatuksessa. Lapset ovat myös erilaisia ja jokaista pitää ymmärtää yksilönä. Pitää olla tiukkana ja antaa sopivissa tilanteissa kannustusta ja kehuja. Helposti vertaamme lapsen tilannetta omaan lapsuuteemme, mutta se ei ole samanlaista”, Simo pohti. Eveliina-tytär mainitsi, että tykkäsi uimisesta, mutta olisi toivonut, että alle kouluikäiset ja kouluikäiset olisivat olleet omissa ryhmissään. Siivosten mielestä kannattaa osallistua perhekurssille, jotta voi vaihtaa mielipiteitä toisten kuurosokeiden perheiden kanssa. Kursseilla lapset huomaavat, että on muitakin perheitä, joissa äiti tai isi näkee ja kuulee huonosti.

Ylh. vas. Simo Siivonen vierellään Anne-vaimo. Oik. Pikkuhookanan perhe: isä-Vesa, äiti-Zuhura sylissään Adam, edessä Teemu (vas.), Sabra ja Ashra.

Oululainen **Vesa Pikkuhookana** osallistui kursseille **Zuhura**-vaimonsa ja lastensa **Ashan**, **Sabran**, **Teemun** ja **Adamin** kanssa. He osallistuivat perhekurssille neljännen kerran. Pikkuhookanat odottivat vertaistukea samanlaisessa tilanteessa olevilta perheiltä. Pikkuhookanat kokivatkin, että kurssilla antoisaa oli vuorovaikutus. He saivat voimavaroja arkielämään ja tasa-arvoiseen kohteluun.

Lisäksi kurssilla piristyy. Vanhemmat halusivat kuulla millaisia vaikeuksia muilla perheillä on ollut ja miten ne on ratkaistu. Koko perheen mielestä kurssi oli liian lyhyt. Zuhura-äidin mielestä koko perheen osallistuminen kursseille on tärkeää. Kurssit auttavat lapsia sopeutumaan vanhempien erityistarpeisiin ja tukevat toimivaa perhe-elämää. Vesa-isälle jäi tunne, että moni asia jäi kesken ja oli liian kiire. Lasten mielestä taas ohjelmaa oli liikaa ja sen olisi pitänyt olla vapaamuotoisempaa. Zuhura-äiti toteaa lopuksi, että on tärkeää suhtautua vanhempien erilaisuuteen avoimesti ja suuntautua ulospäin. Kenenkään ei kannata jäädä yksin kotiin ”laput silmillä”!■

Pohjoismainen nuorisoleiri

Bussimatkoilla oli tunnelmaa

Teksti: Anu Jääskeläinen ja Marianne Mielityinen.

Pohjoismainen nuorisoleiri järjestettiin Keski-Ruotsin Leksandissa 3.-9.8.2009. Suomesta meitä lähti 6 leiriläistä ja 4 viittomakielen tulkkia. Lensimme Helsinki-Vantaan lentokentältä Tukholmaan ja sieltä jatkoimme bussilla Leksandiin. Leksand on pieni kylä, ja Västanvik, missä yövyimme, on Ruotsin ainoa kuurojen kansanopisto. Västanvik oli todella kaunis paikka, keskellä luontoa.

Tapasimme jo bussissa kaikki leiriläiset. Kaikilla kädet viittoivat koko ajan ja halauksia vaihdettiin puolin ja toisin. Jälleennäkemisen ilo oli riemukasta. Leiriviikko oli poikkeuksellisen kuuma, hellettä riitti joka päivälle ja aurinkorasvaa kului paljon. Ulkoilimme paljon ja kävimme tietysti melkein joka päivä uimarannalla vilvoittelemassa.

Kävimme tutustumassa Nusnäsin pieneen kylään. Kaikki aidot Taalainmaan käsinmaalatut puuhevoset tehdään pienessä Nusnäsin kylässä Siljan-järven rannalla. Siellä oli vaikka minkä kokoista puuhevosta. Matkamuistoja tarttui tietenkin mukaan siellä käydessä.

Keskiviikkona meillä oli luento kuurosokeudesta. Luennon piti yliopiston tutkija. Aihe oli mielenkiintoinen ja teimme siihen liittyen ryhmätöitä. Jokaisesta maasta ainakin yksi osallistuja kertoi omista kokemuksistaan olla kuulonäkövammainen. Kuulonäkövammaisuuden ongelmat ovat kaikkialla melko samanlaisia, mutta esteet on yritettävä poistaa.

Tutustuimme myös Dalhallin ainutlaatuiseen ulkoilmakonserttipaikkaan. Turistiopas kertoi siellä, miten konserttipaikka sai alkunsa. Meteoriitti oli osunut Dalhalliin 360 miljoonaa vuotta sitten. Vuonna 1990 mietittiin eri vaihtoehtoja louhoksen käyttötarkoitukselle, kuten jätekaivos tai konsertti. Silloin päätettiin rakentaa omalaatuinen ulkoilmakonserttipaikka. Siellä on 4000 istumapaikkaa ja hieno akustiikka. Useimmiten siellä esitetään oopperoita.

Iltaisin oli ohjelmassa paljon sosiaalista yhdessäoloa. Eli tekemistä riitti koko ajan. Jokainen pohjoismaalainen ryhmä keksi vuorollaan oman iltaohjelmansa. Suomalaisten ilta sisälsi leikkiohjelmaa ja näyttelemistä. Lopuksi jaoimme kaikille suomalaista Fazer suklaata, josta monet niin tykkäsivät.

Kesämaa vesihuvipuisto oli kaikkien suosikkikohde. Onneksi oli lämmin ja aurinkoinen ilma, että siellä jaksoi pulikoida vedessä koko päivän. Hauskaa oli myös käydä kelkkamäessä. Pieniä onnettomuuksia sattui, laskeminen oli sen verran verran hurjaa menoa. Mutta silti laskimme kelkkamäessä monta tuntia ja hauskaa oli.

Viimeisenä iltana järjestettiin iltajuhlat. Silloin tanssittiin, nautittiin leikkiohjelmista ja toistemme hyvästä seurasta. Viikko oli hyvin onnistunut ja ohjelma hyvin järjestetty. Oli nautinnollista tavata vanhoja ja uusia kavereita ja viettää aikaa heidän kanssaan.

Viimeisenä aamuna jätimme toisillemme haikeat hyvästit ja halasimme lujasti ja lupasimme pitää yhteyttä ja tavata toistekin. Jotkut olisivat halunneet että leiri olisi jatkunut loputtomiin, mutta joskushan sen oli päätyttävä. Huomasi, että leiri oli tärkeä kaikille ja kaikki saivat siitä paljon voimaa ja energiaa syksyä varten. Yhteenkuuluvuuden tunne muiden maiden nuorten kesken ja omien kokemusten jakaminen ja hauskan pitäminen yhdessä, ne olivat tämän leirin parasta antia. Hymyilemme vieläkin kun mietimme sitä leiriä ja pidämme yhteyttä eri maissa asuvien uusien kavereiden kanssa.

Seuraava leiri järjestetään Norjassa kahden vuoden päästä ja toivomme, että mahdollisimman moni teistä nuorista innostuisi lähtemään mukaan. ■